

Van zwaarden tot ploegijzers: ontwapenende kwetsbaarheid in Colombia

Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk, geen mens zal meer weten wat oorlog is. (Jesaja 2:4)

Daan Savert

Het zijn oude woorden van de profeet Jesaja. Voorstellen profeten de toekomst? Of spreken ze een hoop uit? De wereld waarin wij nu leven kan haast niet verder verwijderd zijn van de visie van Jesaja. Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers. Wie zijn 'zij'? Geen mens zal meer weten wat oorlog is. Maar wie moeten er dan beginnen met vrede?

Zwaarden zijn misschien wat achterhaald, maar we hebben vandaag tanks en bommen. En kernwapens. Bij velen is er de wil om deze nou echt eens de wereld uit te krijgen, maar dat blijft toch ingewikkeld. Het is nogal wat om als land afstand te doen van je kernwapens, als je niet zeker weet dat de andere landen dat ook zullen doen. Ja, als zij nou hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen, dan doen wij het misschien ook. En zo gebeurt er natuurlijk niks.

Colombia

Ik denk aan de situatie in Colombia. Na een burgeroorlog van ruim 50 jaar en vier jaar van onderhandelingen lag er een vredesverdrag op tafel. Een historisch moment. In oktober werd er via een referendum gestemd over dit verdrag. Met 50,2 procent nee-stemmers werd het akkoord meteen weer van tafel geveegd. De verslagenheid onder de mensen die voor hadden gestemd, kon niet groter.

Nee, het akkoord was allesbehalve perfect. De focus ervan lag vooral op de ontwapening van de FARC, een van de beruchtste rebellengroepen in Colombia, verantwoordelijk voor talloze ontvoeringen en moorden. Voor sommige slachtoffers ontbrak het in dit akkoord aan gerechtigheid. FARC-strijders zouden te makkelijk weggelaten worden met alles wat ze geflikt hebben. En wat is vrede zonder recht? Voor anderen is de ontwapening van de FARC ab-

soluut geen goed nieuws. In sommige gebieden van het land stonden ze met hun aanwezigheid nou juist garant voor bescherming tegen andere gewelddadige groepen. En dan is er ook de kritische stem (als die al gehoord wordt) van de arme bevolking die van mening is dat de vredesonderhandelingen niets met de verbetering van hun situatie te maken heeft. Was de oorzaak van het hele conflict nou juist niet de grote economische onrechtvaardigheid? Was dit niet de reden dat de FARC überhaupt naar de wapens is gaan grijpen? Nogmaals: wat is vrede zonder recht?

Ze zijn voor Jezus' weg van vergeving en geweldloosheid gegaan

En toch, veel van de mensen die het meest geleden hebben onder het conflict in Colombia, waren fervent voorstander van het akkoord. Elke kleine stap naar ontwapening is nodig, zo zagen ze in. Het referendum over dit akkoord doet ergens denken aan Brexit: er werd met allerlei redenen en drijfveren gestemd. Zo waren er conservatieve christenen die tegenstemden, omdat de huidige overheid een voorstander is van het homohuwelijk. En dit vredesverdrag kwam van deze zelfde overheid, dus kon het niet goed zijn.

Bedreigde gemeenschap

'Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen.' Zou het er ooit van komen? Als ik dit schrijf, is Donald Trump net verkozen tot president van Amerika. Nog zo'n rampzalige verkiezing. Ook vanuit de christelijke poli-

tiek in Nederland gaan er nu geluiden op dat we onze eigen defensie extra moeten versterken, omdat we 'grote broer' Amerika kwijtraken.

Met dit alles in mijn gedachten denk ik terug aan maart dit jaar. Ik was toen met negen andere mensen in Colombia om daar een reeks seminars te volgen waarin mensen spraken over verzoening. Verzoening vanuit het perspectief van verschillende groepen: de overheid, slachtoffers van het conflict, kerken. Wat me het meest is bijgebleven is de ontmoeting die we hadden met de mensen van El Garzal, een gemeenschap uit de jungle in het gebied van de Magdalenarivier, in het noorden van Colombia.

Salvador, predikant en leider van de gemeenschap, vertelde het verhaal van zijn gemeenschap. Het vruchtbare stuk land waar ze wonen, deelden ze ooit met de drugsbaron Barreto, een man die samenwerkte met de beruchte Pablo Escobar en ook twee jaar gevangen heeft gezeten. Op een dag claimde hij het hele stuk land voor hemzelf en gaf de gemeenschap van El Garzal een paar maanden: 'Als jullie dan niet weg zijn, zal de rivier jullie lichamen meenemen.' Een nogal venijnig dreigement. De rivier, dat wat de gemeenschap leven geeft, wordt ineens iets dodelijks. Alsof Barreto wilde zeggen dat het land de gemeenschap niet meer wil, in plaats van dat hij het land wil en daarom de gemeenschap niet meer op het land wil hebben.

Vergeving en geweldloosheid

'Zalig de zachtmoedigen, want zij zullen het land bezitten.' Een uitspraak uit de beroemde Bergrede van Jezus. Ook zo iets dat mijlenver van de realiteit staat. Of toch niet? De mensen van El Garzal hebben ervoor gekozen hun land niet te verlaten. Ook hebben ze ervoor gekozen niet de wapens te grijpen, maar zijn ze voor Jezus' weg van vergeving en geweldloosheid gegaan. De vrouw

van dominee Salvador ontving in 2004 een visioen waarin God vertelde dat ze niet bang hoefden te zijn en dat er hulp zou komen voor de gemeenschap in El Garzal. Ze worden momenteel bijgestaan door mensen van Christian Peacemaker Teams (CPT), een soort geweldloos leger, een experiment ontstaan vanuit de gedachte: wat zou er gebeuren als christenen zich met dezelfde moed, discipline en zelfopoffering geweldloos zouden inzetten voor vrede als legers dat doen voor oorlog?

De ontmoetingen in Colombia hebben me de ogen geopend voor wat er buiten de onderhandelingstafels en stembussen en referenda gebeurt. Er zijn mensen op de wereld die afwachten tot er wat voor verdrag dan ook ondertekend wordt, maar zelf de weg van vrede gaan en hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers. 'Wees de verandering die je wilt zien in deze wereld,' zei Gandhi ooit. Wacht niet tot de ander begint. Dat is kwetsbaar en niet veilig en het kan je zelfs de kop kosten. Maar het kan ook de wereld een betere plek maken.

Er ligt een nieuw vredesverdrag op tafel in Colombia. Sneller dan verwacht. Ik hoop er het beste van. Maar ik weet ook dat er al mensen bezig zijn de vrede uit te leven die ze uiteindelijk overal werkelijkheid willen zien worden. Het stelt ook mij de vraag: hoe kan deze ontwapenende houding ons hier inspireren?

Op <http://www.ecapcolombia.org/en/> is meer te lezen over het werk van CPT in Colombia en staan ook updates over onder andere de gemeenschap van El Garzal.

Half november werd bekend dat de Colombiaanse regering en FARC een nieuw vredesakkoord hadden bereikt. Het werd op 24 november door beide partijen ondertekend, maar moet, ten tijde dat deze *Woord & Dienst* gemaakt wordt, nog goedkeuring van het Colombiaanse congres krijgen.

FOTO: 'GOBIERNO DE CHILE' (CC BY 2.0)

27 september werd het vredesakkoord getekend dat later door een krappe meerderheid van de bevolking verworpen werd.